

= มุ ม ต ง บ =

งานศพของชาวพุทธ

โดย

ดร. สอนุนันท์

คณะสงฆ์ ศิษยานุศิษย์ ข้าราชการ พ่อค้าประชาชน
จัดพิมพ์เป็นธรรมบรรณาการ

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พระครูพินิตพิลลคุณ [เหลี่ยม ปญฺญาทีโป]

ณ ฌาปนสถาน วัดเขื่องกลาง

อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

๑๑-๑๓ เมษายน ๒๕๑๖

= ม ม ส ง บ =

งานศพของชาวพุทธ

โดย

พระโศภนวิมล

คณะสงฆ์ ศิษยานุศิษย์ ข้าราชการ พ่อค้าประชาชน

จัดพิมพ์เป็นธรรมเนียมบรรณาการ

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พระครูพนิตศีลคุณ [เหลี่ยม ปณฺณาทิโป]

ณ ฌาปนสถาน วัดเขื่องกลาง

อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

๓๓-๓๓ เมษายน ๒๕๐๖

วิธีการปรับปรุงชีวิตของตัวเอง

๑. เมื่อมีความทุกข์เกิดขึ้น จงนึกว่าต้องมีสาเหตุ
๒. เหตุของความทุกข์อยู่ที่ตัวของเราเองมิใช่ที่อื่น
๓. สิ่งภายนอกจะเป็นวัตถุก็ตาม คนก็ตาม มิใช่ตัว
การสำคัญ ตัวที่สำคัญอยู่ที่ตัวเราเองโดยแท้
๔. จงค้นหาเหตุของความทุกข์ในตนของตนเอง
๕. ในการจะค้นหาเน้น ต้องทำใจให้สงบด้วยการ
เข้าสู่สวดมนต์ภาวนา เพื่อความสงบใจ
๖. การสวดมนต์ภาวนาในพุทธศาสนา มิใช่การ
อ่อนน้อมให้ใคร ๆ มาช่วยตน แต่ต้องการ
ความสงบใจเท่านั้น
๗. เมื่อสงบใจแล้ว จงขบเฝ้าปัญหาความทุกข์จน
มาพิจารณา ให้แตกด้วยความสุขุมรอบคอบ
จนเห็นชัดว่าอะไรเป็นเหตุของความทุกข์อันนี้
๘. เมื่อพบเหตุแล้ว จงตั้งใจตัดเหตุทิ้งเสีย อย่า
ได้ทำเป็นคนอ่อนแอ บ่ยอมพ่ายแพ้แก่กรรม-
ชาติฝ่ายต่ำเป็นอันขาด

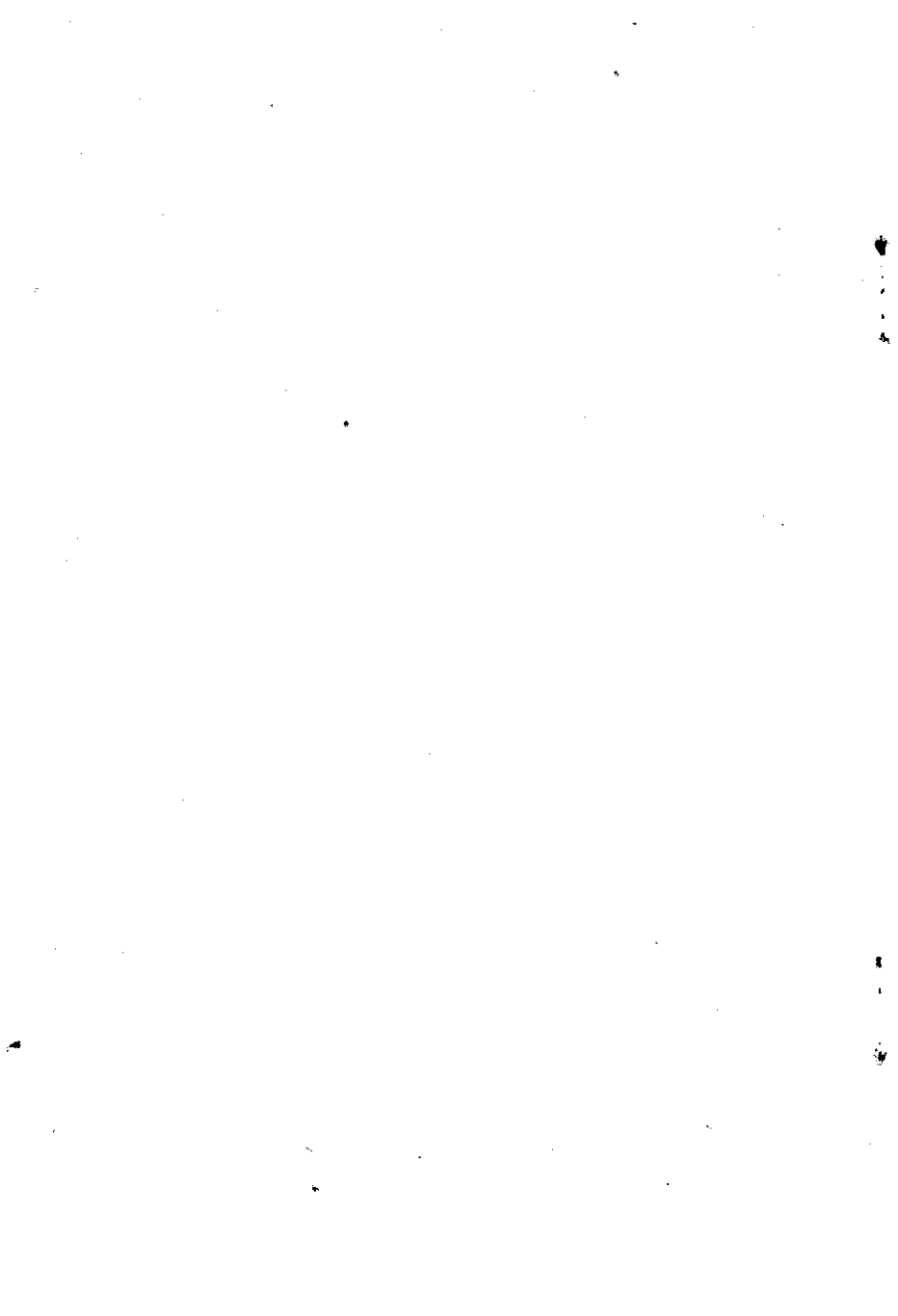
ถ้าหากท่านปฏิบัติได้อย่างนี้ ท่านมีหวังพ้นทุกข์ได้แน่ๆ

ภิกขุ ปิณฑิตะ

คำนำ

ตามที่คณะสงฆ์ ศิษยานุศิษย์ ข้าราชการ พ่อค้า
ประชาชน อำเภอเข่งใน มีความประสงค์จะพิมพ์
บทความทางธรรม ซึ่งประพันธ์โดยข้าพเจ้าสามเรื่อง
ด้วยกัน ในงานพระราชทานเพลิงศพ ท่านพระครูพินิต-
ศีลคุณ อดีตเจ้าอาวาสวัดเข่งกลาง เจ้าคณะอำเภอ
เข่งใน เพื่อแจกเป็นธรรมบรรณาการในงาน ข้าพเจ้า
ขออนุโมทนาในส่วนกุศลนี้ ขอให้กุศลนี้จงสำเร็จแก่
ท่านพระครูพินิตศีลคุณ ผู้ละไปแล้วทุกเมื่อ เทอญ.

สง. สอนะสิทธิ์

คำปรารภ

งานพระราชทานเพลิงศพ พระครูพิณิตศีลคุณ
[เหลื่อม ปลูกาที่ไป] คณะสงฆ์ สนิทธานุศิษย์ ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน อำเภอเชิงใน ได้มอบให้
ข้าพเจ้าเลือกสรรจัดทำหนังสือพิมพ์แจก เพื่อเป็นธรรม
บรรณาการ—ในวันจัดงาน

ข้าพเจ้าจึงได้เสนอขอทศความทางธรรมของท่านเจ้าคุณ
ปัญญานันทมุนี ซึ่งมีอยู่หลายเรื่องและเป็นเรื่องสั้น ๆ มี
มุมมองบางส่วนของชาวพุทธ เป็นต้น ต่อคณะกรรมการจัด
งานฯ พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย จึงได้ขออนุญาตจากท่าน
ผู้เป็นเจ้าของเรื่องท่านก็ยินยอมอนุญาตให้ตามประสงค์ ถึงจะ
เป็นเรื่องสั้นนิดเดียวแต่ก็มีสาระประโยชน์มาก พอจะถือเป็น
แนวประพฤติปฏิบัติได้ จึงได้จัดพิมพ์เป็นธรรมบรรณาการ
แก่ผู้มาร่วมในงาน ดังที่เห็นอยู่ ณ บัดนี้ คงจะมีประโยชน์
แก่ชาวพุทธทั้งหลายไม่มากนักเลย จึงขอขอบพระคุณท่าน
เจ้าคุณพระปัญญานันทมุนีไว้ ณ ที่นี้ด้วย ในการจัดพิมพ์

หนังสือ หาคะมีข้อความขาดตกบกพร่องประการใดแล้ว
ข้าพเจ้าขออภัยด้วย

อนึ่งในงานพระราชทานเพลิงศพ พระครูพินิต-
สุตคุณเถรณ คณะสงฆ์ ศิษยานุศิษย์ ข้าราชการ พ่อค้า
ประชาชน อำเภอเขื่องใน ได้ร่วมใจกันบำเพ็ญกุศล
มีการจัดพิมพ์หนังสือเป็นธรรมเนียมบรรณาการที่ดี อันเกิด
จากกำลังความคิด และอันเกิดจากน้ำพักน้ำแรงของ
งานก็ดี

ข้าพเจ้าในนามคณะสงฆ์ ศิษยานุศิษย์ ข้าราชการ
พ่อค้า ประชาชน อำเภอเขื่องใน ขอน้อมอุทิศถวายแด่พระ
คุณท่าน ขอดวงวิญญาณของพระคุณท่าน จงได้รับรู้และจงไป
สุคติวิสัย เสวยสุขในสัมปรายภพ ทุกประการ เทอญ.ฯ

พระมหาจรรยา ปรีบุญโณ

วัดมหาธาตุ พระนคร

๘ เมษายน ๒๕๐๖

พระครูพินิตศีลคุณ [เหลี่ยม ปณฺหาทีโป]

ชาตะ

มรณะ

๑๐ พฤษภาคม ๒๔๔๖

๕ มกราคม ๒๕๐๖

ประวัติ

พระครูพินิตศีลคุณ

อดีตเจ้าอาวาสวัดเขื่องกลาง และเจ้าคณะอำเภอเขื่องใน

พระครูพินิตศีลคุณ นามเดิม เหลี่ยม นามสกุล
ประกอบแสง กำเนิดวันพฤหัสบดีที่ ๑๐ พฤษภาคม
พ.ศ. ๒๔๔๖ ซึ่งตรงกับวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๖ ที่บ้าน
เขื่องกลาง ตำบลเขื่องใน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบล-
ราชธานี บิดาชื้อผุย ประกอบแสง มารดาชอมมั่ง
ประกอบแสง มีพี่น้องร่วมท้องเดียวกัน ๕ คน คือ:—

๑. นางหนู ประกอบแสง
๒. พระครูพินิตศีลคุณ
๓. นางเชียม ประกอบแสง
๔. นางเนียม ประกอบแสง
๕. นางหุดอด ประกอบแสง
๖. นายดีท่า ประกอบแสง
๗. นางทุมมา ประกอบแสง

๘. นายคา ประกอบแดง

๘. นายพรหมา ประกอบแดง

เมื่ออายุครบพอสมควรเข้าโรงเรียนแล้ว บิดาได้นำฝากเข้าโรงเรียนเซ่งใน [เจริญราษฎร์] จนสอบได้ชั้นประถมบริบูรณ์ เมื่อเรียนจบหลักสูตรชั้นประถมแล้วได้ออกจากโรงเรียนมาประกอบอาชีพทางกลักรรรม อยู่ร่วมกับบิดามารดา จนอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ บิดามารดาพร้อมด้วยญาติพี่น้อง จึงได้จัดการบรรพชาอุปสมบทให้ ณ พัทธสีมา วัดเชิงกวาง โดยมีพระอธิการดอน กุศลดีโต เป็นพระอุปัชฌาย์ พระอธิการมัน เป็นพระคู่สวด เมื่ออุปสมบทแล้วได้ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัย จนมีความรู้สอบได้คัมถาฉบับ ดังนี้ :—

พ.ศ. ๒๔๖๘ สอบนักธรรมชั้นตรีได้

พ.ศ. ๒๔๗๓ สอบนักธรรมชั้นโทได้

พ.ศ. ๒๔๘๒ สอบภาษาบาลีได้เปรียญธรรม ๓ ประโยค

พ.ศ. ๒๔๘๖ สอบนักธรรมชั้นเอกได้

งานในด้านเผยแผ่

พ.ศ. ๒๔๘๗ ได้ออกไปอบรมศีลธรรม และวัฒนธรรม แก่นักเรียนตามโรงเรียนประชาบาลต่าง ๆ ในเขตอำเภอเขื่องในเป็นรายเดือนประจำ ปีตลอดมา

พ.ศ. ๒๔๘๖ ได้ออกไปอบรมศีลธรรม และวัฒนธรรม แก่พระภิกษุสามเณร และประชาชนในเขต อำเภอเขื่องในเป็นประจำทุกปี

พ.ศ. ๒๔๘๗ ได้ออกไปอบรมในด้านกรปฏิบัติซึ่งเกี่ยวกับการศาสนพิธีแก่พระภิกษุสามเณรและประชาชนเป็นประจำ

งานในด้านสาธารณูปการ

พ.ศ. ๒๔๘๒ ได้สร้างเสนาสนะขึ้น^๕ หลังวัดเขื่องกลาง

พ.ศ. ๒๔๘๗ ได้ก่อสร้างพัทธสีมาเทศอนกรวัดเดิมเหล็ก หลังคามุงกระเบื้อง ตามแบบของกรมศิลปากร

- พ.ศ. ๒๔๕๘ ได้สร้างบ่อน้ำขึ้น ๑ บ่อ ทำด้วยคอนกรีต
พ.ศ. ๒๔๕๙ ได้สร้างบ่อน้ำเพิ่มเติมอีก ๑ บ่อ ทำด้วย
คอนกรีต และซ่อมประตูวัด
พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้สร้างเสนาสนะขึ้นอีก ๑ หลัง เพื่อเป็น
ที่อาศัยของพระภิกษุสามเณร

ในด้านหน้าที่การงาน

- พ.ศ. ๒๔๗๓ ได้เป็นอาจารย์สอนพระปริยัติธรรมประจำ
สำนักเรียนวัดเชิงกลาง ทนนักธรรมและ
บาลี ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน
พ.ศ. ๒๔๘๗ เป็นองค์การศึกษอำเภอลำปาง
พ.ศ. ๒๔๘๘ เป็นกรรมการตรวจประโยคนักธรรมชั้นตรี
พ.ศ. ๒๔๙๐ เป็นพระอุปัชฌาย์

พ.ศ. ๒๔๙๑ เป็นกรรมการศึกษาประจำอำเภอลำปาง
พ.ศ. ๒๔๙๔ เป็นผู้อำนวยการเจ้าอาวาสวัดเชิงกลาง
พ.ศ. ๒๔๙๕ เป็นเจ้าคณะอำเภอลำปาง

พ.ศ. ๒๔๙๖ เป็นเจ้าอาวาสวัดเชิงกลาง

พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้ร่วมพัฒนาการตามโครงการของรัฐบาล
จัดสรรหมู่บ้านในตำบลเชิงในกับเจ้าหน้าที่
ฝ่ายบ้านเมือง

สมณศักดิ์

พ.ศ. ๒๔๙๕ ได้รับสมณศักดิ์เป็นพระครูพนิตศีลคุณ

พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระครูชั้นเอก

เมื่อการก่อสร้างอุโบสถของท่านเสร็จสิ้นลงแล้ว ท่าน
ได้นำพาพระภิกษุสามเณรและทายกทายิกา ทำการมหกรรม
(ฉลอง) อุโบสถ พึงผ่านไปประมาณได้ ๕-๖ เดือนเท่านั้น
ท่านได้เริ่มป่วยกระเสาะกระแสะมาเป็นลำดับ ท่านก็ได้
พยายามรักษาพยาบาลทั้งแพทย์แผนโบราณ และแผนปัจจุบัน
เรื่อยมาก็ไม่หายจึงได้ลงไปรักษาที่โรงพยาบาลประจำจังหวัด
อุบลราชธานี อยู่ประมาณพอสมควร จนนายแพทย์ได้บอกว่า
โรคของท่านจะรักษาค่อยไปก็ไม่หาย ท่านก็ไม่วายที่จะหยุดยั้ง
ในการรักษาพยาบาล จึงได้ลงไปรักษาที่โรงพยาบาลดังนี้

พญาไท กรุงเทพฯ อีก นายแพทย์ได้แจ้งว่าเป็นโรคมะเร็ง
ในตับ ไม่สามารถที่จะรักษาเยียวยาให้หายได้ จึงได้กดขี่ไป
รักษาพยาบาลอยู่ที่วัดเชิงกลางอีก อาการของโรคก็มั่วแต่ทรุด
หนักลงเป็นลำดับ ท่านได้ถึงมรณภาพเมื่อวันที่ ๕ มกราคม
พ.ศ. ๒๕๐๒ เวลา ๐๓.๒๐ น. ที่ภูมิจของท่านโดยอาการอันสงบ
ในท่ามกลางความอาลัยอาวรณ์ของบรรดาบรรพชิต คิษยา-
นุศิษย์และทายาทญาติทั้งหลาย คำนวณอายุได้ ๕๘ ปี ๘ เดือน
กับ ๒๕ วัน พรรษา ๓๘

มูมสงบ

โดย

ภิกขุ บัญญานันท์มุนี

ชีวิตคืออะไร

คำถามข้างบนนี้เป็นคำถามสำหรับทุกคน อยากให้ทุกคนคิดถึงปัญหาอย่างนี้ไว้บ้าง ทำไมจึงต้องคิดถึงปัญหาแบบนี้ เพราะมันเป็นปัญหาที่ทำให้ผู้คิดได้รู้จักตัวของตัวเอง อันคนที่รู้จักตัวเอง มีทางปรับปรุงตัวเองได้ แต่คนที่ไม่รู้จักตัวเอง ไม่มีทางที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ก็คนที่มิได้มีการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นนั้น เขากลายเป็นคนไม่มีราคา การอยู่ในโลกอย่างคนไม่มีราคานั้น เป็นการอยู่ที่เปลืองอาหารเปลืองฟ้านุ่งห่มเปลืองเนื้อที่และอะไรอีกหลายอย่าง จึงควรที่จะคิดถึงปัญหาอย่างนี้ไว้บ้าง

ชีวิตหมายถึงอะไรกันแน่ ถ้าไปถามคนทั่วไปเขาคงบอกว่าชีวิตคือความเป็นอยู่ ดังที่พระท่านสวดศพว่า ชีวิตคือความเป็น

อยู่ใครหนอรูกำหนดการ เพียงแต่ประมาณเร็วหรือช้าก่อน
 หนาหลังคาง ความเป็นอยู่หมายถึงชีวิตก็มีส่วนถูกเหมือนกัน
 แต่ถูกเพียงซีกเดียว หากได้ถูกไปทั้งหมดไม่ เพราะมาพูดถึงมด
 อย่างเดียว เหตุที่ยังไม่ได้พูดถึงเลย ถ้าจะพูดถึงเหตุด้วยก็ควร
 จะพูดว่า ชีวิตคือความเปลี่ยนแปลง หรือความเปลี่ยนแปลง
 คือชีวิต ทำไมจึงกล่าวว่า ความเปลี่ยนแปลงคือชีวิตเล่า
 ตอบว่า เพราะยังมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ ชีวิตจึงอยู่ได้ ถ้าหยุด
 เปลี่ยนแปลงเมื่อใด ชีวิตก็จบกันเมื่อนั้น ความตาย คือที่สุด
 ของความเปลี่ยนแปลงนั่นเอง

อะไรเปลี่ยนแปลง ความเปลี่ยนแปลงคืออะไร เป็นเรื่อง
 ที่น่าคิดต่อไป ขอพูดเปรียบเทียบกับสิ่งภายนอกก่อน พอจะ
 มองเห็นได้ง่ายๆ ไฟฟ้าที่เราใช้แสงสว่างอยู่ทุกวันเวลา มัน
 ถูกหลอดมีแสงสว่างอยู่ได้เพราะอะไรเล่า ตอบว่า เพราะมีแสง
 ในหลอดไฟ แสงในหลอดไฟมาจากไหน มาจากเครื่องกำเนิด
 ไฟฟ้าที่โรงไฟฟ้า เครื่องกำเนิดไฟฟ้ามีเครื่องยนต์หมุนให้
 เกิดแรงงานแล้วทำให้เกิดไฟๆ เดินตามสายมาเข้าหลอดไฟ
 ไฟในหลอดมันหยุดนิ่งหรือเปล่า หากได้หยุดนิ่งไม่ แต่มันหมุน

อยู่ตลอดไปไม่หยุด การหมุนคือการเปลี่ยนแปลง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงไฟก็ยังปรากฏอยู่ ถ้าหยุดเปลี่ยนเมื่อใดไฟก็ดับ
เหมือน

ร่างกายของคนเรามีการเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างไม่หยุด
ยั้ง ทุกส่วนของร่างกายทั้งภายในยังมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ เช่นโลหิตออกหมุนไปตามเส้นเลือดเลี้ยงร่างกาย แล้วกลับเข้าสู่หัวใจ ปล่อย ทำการฟอกสะอาดแล้วหมุนไปหล่อเลี้ยงร่างกายต่อไป ถ้าโลหิตหยุดเดิน ร่างกายก็ถึงความดับไป การที่เรายังมีชีวิตอยู่ก็เพราะสิ่งทุกอย่างในร่างกายยังคงเปลี่ยนแปลงอยู่ ชีวิตจึงหมายถึงการเปลี่ยนแปลงโดยแท้

ความรู้ที่ว่าชีวิตเป็นของเปลี่ยนแปลงก่อให้เกิดประโยชน์อย่างไรบ้าง มีประโยชน์ในทางเตือนใจผู้รู้ในเรื่องนี้ให้ประมาท มัวเมา หลงใหลในชีวิตของตน เพราะปกติของคนเรานั้น อาจกลายเป็นคนหลงใหลมัวเมาได้ง่าย หากมีผู้ได้ถึงความจริงอันถูกต้อง ในทางพระพุทธศาสนาจึงได้สอนคนให้เรียนรู้ถึงสิ่ง^๒ที่ปวงตามันเป็นจริง เพราะความจริงทำให้ตนเป็นไทยได้ในทางใจ คนจะรู้ความจริงก็ต้องหมั่น

พิจารณากันว่าในเรื่องนั้น ๆ อีกประการหนึ่ง ถ้าเราได้ทราบถึงความจริงของชีวิตว่าเป็นอย่างไร แล้วจะได้ปฏิบัติต่อมันอย่างถูกต้องตรงกับความเป็นจริง มีคนเป็นจำนวนมากไม่เข้าใจในแง่ของความจริง และได้ปฏิบัติผิดพลาด นำความเดือดร้อนมาสู่ตนในภายหลัง

ปกติของคนทั่ว ๆ ไป ไม่มีความปรารถนาความทุกข์ แต่ทั้ง ๆ ที่มิได้ปรารถนาความทุกข์ก็เกิดขึ้นแก่ตนได้เสมอ ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ขอบอกว่า เพราะตนได้กระทำการผิดพลาดไป แล้ว ความผิ^๕นนั้นแหละก่อความทุกข์ให้แก่ท่าน ถ้าไม่ปรารถนาความทุกข์ หรือความทุกข์มิได้เป็นที่พอใจของคน ก็ขออย่าได้ทำอะไร ๆ ที่จะก่อให้เกิดทุกข์เป็นอันขาด พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสบอกว่า สิ่งทั้งหลายเกิดจากเหตุ ไม่มีเหตุ ผลจะปรากฏขึ้นมิได้เป็นอันขาด นี่เป็นหลักความจริงที่ไม่เปลี่ยนแปลง ใครมาทราบหลักนี้^๕อย่างถูกต้องแล้ว เขาย่อมหนีจากทุกข์ได้โดยแท้

การศึกษาเรื่องชีวิต ก็คือการศึกษ^๕ให้เข้าใจว่าชีวิตนั้นคืออะไร ชีวิต^๕นั้นมาจากอะไร ชีวิต^๕นั้นจุดจบหรือไม่ ทำอย่างไร

จึงจะถึงจุดจบของชีวิต เป็นเรื่องที่ทุกคนควรจะได้ศึกษา
และการศึกษาเรื่องนี้คือการศึกษาศุขศาสตร์นั่นเอง พระ
พุทธศาสดาได้นำเรื่องของคุณทุกข์ [ชีวิต] เหตุให้เกิดทุกข์
[มาจากอะไร] ความดับทุกข์ได้ [จุดจบ] วิธีการที่จะได้ตัว
ไปถึงความดับทุกข์ [ทำอะไรจึงจะดับ] อันเป็นเรื่องที่นัก
ศึกษาศึกษา เป็นเรื่องที่จะทำให้เราได้มองเห็นความจริงของ
เรื่องได้อย่างถูกต้องตรงไปตรงมา

ที่ท่านมีความทุกข์ในปัญหาชีวิตประจำวันบ้างหรือเปล่า
ท่านคงบอกว่ามีอยู่ เมื่อมีปัญหาอย่างนี้ ทำไมท่านจึงเฉยเมย
ต่อการศึกษาในเรื่องอันจำเป็นแก่ตัวท่านเล่า ปัญหาเฉพาะ
หน้ามีอยู่ท่านควรสนใจกับปัญหานี้ วิชาควรเรียนมีอยู่ ท่าน
ก็ควรเรียนวิชานั้น วิชาที่จะทำให้ท่านเป็นไทยแก่ตัวท่านเอง

บางคนอาจนึกว่าไม่จำเป็นต้องเรียนเรื่องของตนเอง เรียน
แต่วิชาอื่นๆ มากมายหลายอย่างจนปรากฏว่าปริญญา มีมาก
มาย แต่ทั้งที่มีปริญญามากมายอย่างนั้น หางานหาเงินได้มาก
มาย แต่เขายังมีความทุกข์อยู่ นั่นเอง คนมีความรู้มากในเรื่อง

อันขาดความรู้ในเรื่องของตนเอง ทำเรื่องอื่นๆ มาก ขาดการ
ทำอะไรๆ กับตัวของตัวเอง ตัวก็ยังยุ่งกันเรื่อยไป เมื่อความ
ยุ่งยากเกิดขึ้นแล้ว ตนก็ไม่สามารถจะแก้ไขความยุ่งยากต่างๆ
ได้ ผลที่สุดกลายเป็นคนโรคร้ายประจำตัว บางคนต้องไป
อยู่โรงพยาบาลโรคจิต โรคประสาท นี่คือผลของการไม่
ศึกษาเรื่องของตนเอง

สมัยนี้โลกได้วิวัฒนาการไปมาก อันการวิวัฒนาการ
โลกนั้น เป็นการเปลี่ยนในทางวัตถุนั้น มีการสร้างเครื่อง
ขึ้นอย่างมากมายหลายเรื่อง สร้างกันจนถล่มโลก เมื่อสร้างแล้ว
ไม่รู้จะเอาไปไหน กลายเป็นของมากเงินมากถล่มตลาด เกิด
ความยุ่งยากในทางการเงินการทอง จึงเป็นเรื่องที่แก้ไขกัน
ไม่จบ บางทีแก้ไขไม่ได้ ชีวิตและโลกอยู่ในภาวะที่เต็มไปด้วย
อันตราย อันตรายนั้นได้มาจากไหน หากมาจากการปรับปรุง
แต่งของมนุษย์เอง อะไรเป็นผู้ปรุงแต่ง ความอยากจะมีจะได้
จะเป็น เป็นผู้ปรุงแต่งถึงนั้น ๆ ปรุงขึ้นด้วยความเขลา ความ
หลงนั่นเอง เวลาคิดปรุงนั้นตนเองไม่รู้ว่ถึงนั้นคืออะไรกันแน่
พอเกิดมชนแก่คนแล้ว ก็สร้างความคิดอันแก่คนบ้าง แก่
ผู้อื่นบ้าง

อันความเชื่อนั้นย่อมเกิดได้แก่บุคคลทั่วไป แม้แต่
เทวดาในสวรรค์ รวมทั้งพระผู้เป็นเจ้าที่ฝรั่งเรียกว่า [God]
ก็ยังมีความเชื่าคิดสร้างอะไรเพี้ยนไป แต่มิได้นึกว่ามันจะทำให้
ความยุ่งยากให้แก่ตนเองและโลกในที่สุด

ผู้หวังความเจริญแก่ตน จึงควรศึกษาให้เข้าใจถึงสภาพ
ความจริงของสิ่งทั้งปวง เพื่อจะได้ปฏิบัติต่อดังนั้นอย่างถูก
ต้อง แล้วคนจะต้องไม่เคียดแค้นในภายหลัง

คำสอนในทางพุทธศาสนา คือคำสอนที่ว่าด้วย
สภาพอันแท้จริงของชีวิต อันบุคคลผู้ใคร่ต่อความเป็น
ไทย ใคร่ต่อความพ้นทุกข์ พึงศึกษาทำความเข้าใจ
เมื่อศึกษามากเข้าตนก็จักเข้าใจมากขึ้น ความเข้าใจถูก
มีขึ้นในขณะใด ความหลงผิดก็จักหายไป ในขณะที่
จึงใคร่ขอชักชวนท่านทั้งหลาย ได้หันเข้ามาชีวิตของท่าน
เข้าหาทางที่จะทำให้ท่านได้เป็นไทยแก่ตนเองเถิด. Δ

งานศพของชาวพุทธ

โดย

ท่านบุญญานันท์ภิกขุ

ในสังคมมนุษย์มีพิธีการต่างๆ ที่จะทำมากมาย และแตกต่างกันตามประเพณีนิยมของชาวภาษานั้นๆ เรื่องสำคัญของพิธีการนั้นมีมาตั้งแต่เกิดทีเดียว จักเห็นได้ว่าในเวลามีการคลอดบุตรก็มีพิธีจัดการต่าง ๆ พอคลอดออกมาแล้วก็มีพิธีโกนผมไฟ พิธีตั้งชื่อ โตขึ้นมาเป็นหนุ่มสาวมีพิธีหมั้น พิธีแต่งงาน แก่ลงมีพิธีอะไรอีกมาก จนกระทั่งวันสุดท้ายของชีวิต ก็มีพิธีการเกี่ยวกับงานศพอีก.

พิธีเกิดเป็นพิธีดังตนชีวิต พิธีตายเป็นเรื่องสุดท้ายของชีวิต เวลาเกิดใช้ของประกอบและคนน้อยเพียง ๓ คน ก็ดูเหมือนจักพอแก่ความต้องการ และไม่มีอะไรเกริกโกธาคดอะไรมากนัก ทำกันประเดี๋ยวเดียวก็เรียบร้อยแล้ว แต่พิธีการเกี่ยวกับการตายนั้นมากมายเรื่องเต็มที่ พอตาย

ดงก็เริ่มยุ่งแล้ว คนหนึ่งตายไป คนอยู่ข้างหลังพดอยเดือดร้อน เป็นความเดือดร้อนโดยไม่เต็มใจบ้าง โดยฉันทบ้าง เครื่องมือเครื่องใช้ ในเรื่องพิชิตายเป็นเรื่องหนักกว่าพิชิตเกิดเป็นอันมาก อีกประการหนึ่ง ในเรื่องการจ่ายในเวลาดาวย เป็นเรื่องการทำวัดที่มีให้เป็นของไม่มี ทำเงินให้เป็นมูตร เก้าล้านไปนั่นเอง ถึงแม้จะมีประโยชน์บ้าง โดยการ อ่างบุญ เป็นประมาณ แต่เราต้องคิดกันดูว่าบุญที่เราทำกันนั้นเป็นประโยชน์มากน้อยเพียงใดบ้าง

ในพิธีการต่างๆ โดยมากมีการศาสนาเข้าไปแทรกแซงอยู่เสมอ แทรกอยู่ตั้งแต่เกิดจนตาย ทุกพิธีการศาสนาไม่ว่าที่ไหน อันชาวเราเคยเห็นกันอยู่แล้ว ที่จริงสำหรับพุทธศาสนา^๕ เป็นศาสนาที่มั่งคั่งน้อยที่สุด แม้จะมีบางท่านเคยกล่าวไว้ว่า ศาสนาต่างๆ ย่อมมีพิธีการ มีปรัชญา^{๕๕} ทงนั้น แต่พุทธศาสนาไม่มีพิธีการอะไร บรรดาพิธีการที่เราเห็นอยู่นั้นมิใช่เรื่องแท้จริงของศาสนา เป็นแต่เปลือกพระศาสนาเท่านั้น ถึงแม้ว่าเปลือกเป็นดังจำเป็นจักต้องมี แต่ถ้ามันมากเกินไปก็ไม่เหมาะเหมือนกัน ถิ่นผดไม่เราจักกินทั้ง

เปลือกไม่ได้ ต้องเอาเปลือกออกอกินแต่เนื้อในมันจึงจะชอบ
การศึกษาให้เข้าใจ ว่าอะไรเป็นเปลือก อะไรเป็นเนื้อจึงจำ
เป็นและชอบ

ทุกครั้งที่งานศพ ท่านทงหตายคงเคยเห็นพระภิกษุ
ในพุทธศาสนาไปเกี่ยวธองอยู่เสมอนั้น ก็อาจเข้าใจไปเสียว่า
เป็นเรื่องของศาสนาที่จักต้องทำเช่นนั้น ข้าพเจ้าได้ศึกษาและ
สนใจในพระพุทธศาสนามานานแล้ว ยังไม่เคยพบเรื่องใด
อันเกี่ยวข้องกับพิธีการศพเลย พบแต่เรื่องแสดงธรรมเทศนาเท่า
นั้น ทางพุทธศาสนาไม่มีพิธีดวดตั้งวิญญาณของผู้ตาย หรือ
พิธีอื่นใดทั้งหมด ท่านผู้อ่านอาจนึกค้านว่า แล้วทำไมพระ
จึงไปดวดหน้าศพเล่า ขอให้เหตุผลดังต่อไปนี้ :-

๑. การสวดพระอภิธรรมหน้าศพนั้น จงเข้าใจ
ว่ามีใช่เป็นการดวดดี เพราะผู้ใกล้ชิดของศพตายแล้วถึง
ดวดก็ไม่เป็นประโยชน์แก่ผู้นั้นมีราคาประดุจท่อนซุง การที่
นิมนต์พระไปดวดที่บ้านศพ ก็เพียงเพื่อบรรเทาความเศร้าโศก
ของเจ้าภาพเท่านั้น เพราะความพดัดพรากจากของรักของ
ชอบใจเป็นความทุกข์ เรื่องจะดับทุกข์ได้คือการศึกษาก็

รู้ความจริงของธรรมดา จะรู้ความจริงก็ต้องฟังจากเรื่องทาง
พระพุทธศาสนาแล้วจับตัวโคกได้ นี่เป็นเหตุให้ต้องนิมนต์
พระไปสวดอธิษฐานหน้าศพ แต่ผู้ฟังส่วนมาก ๘๘% ไม่เข้าใจว่าท่านสวดอะไรจึงมิได้สนใจฟัง เลยกลายเป็นสังคมที่พูด
กันจริง ๆ ข้าพเจ้าคิดว่าการสวดศพควรมีแต่ชนิดน้อย แต่
การเทศนาควรมีให้มาก ๆ เพราะได้รู้ได้เข้าใจเหตุผล ใน
บางงานพระสวดอยู่รูป ชาวบ้านนั่งเดินหมากกรุกกันบ้าง คุย
ตลกกันบ้าง ก็เมื่อเป็นเช่นนี้จึงสวดไปทำไม ไม่มีประโยชน์
นี่เป็นเหตุผลของการสวดหน้าศพ จำไว้ว่าเพื่อประโยชน์แก่
คนเป็นมิใช่คนตาย เราจึงควรกระทำให้ถูกต้องหมาย

๒. แม้พิธีการอื่นๆ อีกเป็นอันมาก ก็ไม่เคยมี
มาแต่ครั้งพุทธกาล เป็นพิธีเพิ่มเข้าโดยความต้องการของ
ความอยากได้ตาบ้าง อยากได้เกียรติชื่อเสียงบ้าง เรื่อง
ความอยากต่างๆ ก็มีมาก อันทำความยุ่งยากให้กับสังคม
มนุษย์อยู่มิใช่น้อย อันพิธีการเหล่านี้หากเป็นพุทธบัญญัติใน
คัมภีร์แล้วก็ต้องมีเหมือนกันหมดทุกแห่งที่มีพุทธศาสนา แต่
พิจารณาดูแล้วไม่เหมือนกันเลย ชาวต่างกาทำอย่างหนึ่ง พม่า
ก็ไปอีกอย่างหนึ่ง ชาวไทยเราก็อีกอย่างหนึ่ง จึงยังมีพิธีมาก

ขึ้นไปอีก ญี่ปุ่นก็ทำไปอีกอย่างหนึ่ง เป็นไปตามความคิด
ความนิยมของท้องถิ่นของภาษาในถิ่นนั้น ๆ แต่เขาเขานัก
บวชในทางศาสนาเข้าไปยังด้วยเสมอ เพื่อให้พิธีการกลายเป็น
เป็นศักดิ์สิทธิ์ และคิดเป็นธรรมเนียมของชาติเท่านั้น

มีสิ่งเหมือนกันในระหว่างชาวพุทธอยู่ก็คือ การบำ
เพ็ญทาน การรักษาศีล การสดับพระธรรมเทศนาใน
งานศพเท่านั้น ส่วนพิธีอื่นนอกจากนี้เป็นพิธีของท้องถิ่น
เท่านั้น เราอย่าคิดกันให้มากเกินไป ทำกันพอดีพองามอย่า
ให้ถึงขนาดค่าน้ำพริกตะดาแม่น้ำ หรือคนตายชายคนเป็น
กันเลย

ที่นี้เราลองหันไปพิจารณาในอดีตกาลบ้างว่าเขามีพิธี
จัดงานศพต่างกันอย่างไร ตามเรื่องที่นำมาในตำนานพระ
ศาสนาอันเกี่ยวกับงานศพมีดังนี้:—

๑. งานศพของพระพุทธบิดา ในหนังสือกล่าวว่
เมื่อพระเจ้าสุทโธทนะทรงพระประชวรก็ส่งข่าวไปยังพระพุทธ
เจ้าว่าปรารภจะพึงกรรม พระพุทธองค์ได้เสด็จมาเยี่ยม เมื่อ
เห็นอาการมากแล้วคงไม่รอดจากความตาย จึงได้ทรงแสดง
พระธรรมให้ฟัง เพื่อให้จิตใจได้เบิกบานด้วยรสแห่งพระ
ธรรม และพระพุทธบิดาก็ถึงแก่ความตาย เมื่อตายแล้ว

พระศาสดาตรัสตั้งพระญาติและสาวกไปจัดที่เฝ้า คือ จัดกอง
 พันเท่านั้น แล้วนำศพไปเฝ้าในวันนั้นเอง โดยมีได้มีพิธี
 การแต่อย่างใดเลย นอกจากตั้งน้ำพระศพห่มผ้าขาวใส่ใน
 โถงนำไปเฝ้าเท่านั้น ไม่มีธงหรือเครื่องแห่ ไม่มีการประโคม
 ด้วยคนตีระฆังนาขนิศ ไม่มีการเวียนพระเมรุ (เพราะมิได้
 ทำพระเมรุ) ไม่มีการทำปราสาทเพื่อเฝ้าไฟ เป็นพิธีเฝ้า
 อย่างง่าย ๆ และตั้งเปลื้องนัยทุกอย่าง เฝ้าแล้วก็ไม่ปรากฏ
 ว่าทำอะไรอีก แต่น่าจะมีการเก็บกระดูกไปทิ้งน้ำในทีใดที่
 หนึ่งตามประเพณีพื้นเมืองของอินเดีย

๒. งานศพของพระสารีบุตร พระสารีบุตรเป็น
 มือขวาของพระศาสดา ในการช่วยพระองค์ประกาศศาสนา
 ให้แพร่หลาย เป็นพระสาวกที่ทำงานมากคู่กันกับพระโมค-
 ขัลลัน คำสอนที่มีอยู่ในพระไตรปิฎก เป็นของมหาเถรรูป
 น้อยผู้มีน้อย ชีวิตของท่านเป็นตัวอย่างของนักบวช ที่ทำ
 ประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง ครั้นถึงคราวที่ท่านจัก
 ตายท่านรู้ตัวของท่านเองดีแล้ว จึงไปทูลดาพระศาสดาเพื่อ
 นิพพาน ทรงพระอนุญาตแล้วก็เดินทางไปบ้านเดิมของท่านที่
 ตำบลนาถันทา เพื่อเทศนาโปรดมารดาผู้ยังมีความเห็นผิดอยู่

และได้นิพพานทันที พวกญาติก็จัดการถวายเพลิงศพอย่าง
ง่าย ๆ และเก็บกระดูกห่อผ้าขาวนำไปถวายพระศาสดาที่
เวพูน จึงสั่งให้ก่อตั้งอุโบสถที่ทางสว่างเพื่อเป็นที่ตั้งการ
ของประชุมชนต่อไป นี่ก็เป็นงานศพที่ง่าย ๆ ไม่มีพิธีอันใด
เหมือนกัน

๓. งานพระบรมศพของพระพุทธเจ้า ในวันที่จัก
ปรินิพพาน พระศาสดาเสด็จจากเมืองเวสาลีผ่านหมู่บ้าน
เป็นลำดับ เพื่อจะไปนิพพานที่เมืองกุสินารอันเป็นเมือง
เล็ก ๆ เมืองหนึ่ง ก่อนหมดลมหายใจ พระอานนท์ได้
ทูลถามว่า “เมื่อปรินิพพานแล้วจักปฏิบัติต่อพระสรีระ
โดยวิธีใด ๆ” ตรัสตอบว่า “ดูก่อนอานนท์! พวกเธอ
ผู้เป็นพระภิกษุบริษัท อย่าชวนช่วยเพื่อการบูชาต่อ
สรีระของเราเลย อานนท์! เราขอเตือนเธอทั้งหลาย
จงพยายามทำให้มากในประโยชน์ของเรา (คือทำคนให้
พ้นจากกิเลส) จงมีความเพียรเป็นเครื่องแผดเผากิเลส
บาปธรรมให้เบาไป มุ่งต่อที่สุดทุกข์โดยเสมอเถิด
อานนท์เอ๋ย! การบูชาต่อสรีระของตถาคตนั้น มิใช่
เป็นกิจเป็นหน้าที่ของภิกษุ แต่เป็นหน้าที่ของฆราวาส

เขา พวกราชาพราหมณ์ผู้ศรัทธาในเรามืออยู่เขาจักทำ
เอง หน้าที่โดยตรงของภิกษุ คือ การรับทำความเพียร
เพื่อกิจที่สุดทุกข์แล้วจักได้ช่วยผู้อื่นต่อไป”

ข้อความตอนนั้น เท่ากับ ทรงย้ำ ใ้ให้ พวกเรา เข้าใจว่า
พระมหากษัตริย์อย่างไร ? พระศาสดาไม่ทรงชมเชยความฟุ่ม
เฟือที่ไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

ครั้นปริณิพพานแล้วพวกมัลลกะศรัทธา ผู้ครองเมืองกุติ-
นารา เป็นเจ้าภาพจัดแจงหื้อพระศพด้วยผ้าขาวและผ้าดัด
๕๐๐ ชั้น แล้ววางพระศพลงในรางเหล็กที่เต็มไปด้วยน้ำมัน
หอมบัตถา เพราะเป็นพระศพของผู้ที่ควรบูชามาก จึงทำอยู่
ถึง ๖ วัน พอถึงวันที่ ๗ ก็นำไปถวายพระเพลิงนอกพระนคร
เป็นวิธีการเผาศพครั้งกระโน้น

๔, งานศพท่านธรรมปาละ ท่านขัมมปาละ เป็น
ลูกหัวปีของตระกูลเหวฬุวัตานในเกาะตักกา ครอบครองวันเป็น
ผู้มั่งมีมาก ไม่ใช่มีแต่เงิน มีคุณงามความดีด้วย บิดามารดา
ของท่านเป็นทวิภัก และนับถือพระพุทธศาสนามั่นคง
เตรียมพร้อมเพื่อเสด็จละ พระศาสดาในยุคนั้นกำลังมีศรัทธา

โรหมคนอกจากมีเพื่อนฝูง และคนนับถือไปประชุมเผากัน
อย่างเจียมเป็นการไว้อาลัยท่าน อาลัยในผลงานท่านท่าน
ไม่มีการทำอะไรฟูมเฟ้อไว้สำระเดยด้กนิด แต่งานของท่าน
ยังไม่ตาย ยังติดอยู่กับโลกนี้เต็มอ

พี่น้องชาวไทยทั้งหลาย! ข้าพเจ้าได้นำท่านไปดู
งานศพในดัมยักอนมากแล้ว จุดหมายก็เพียงเพื่อชวนท่าน
ทั้งหลายให้รับรู้ได้เห็นว่าการทำงานของคนฉลาดในเหตุผลนั้น
เขาทำกันอย่างไร เขามองเห็นกาลไกลอย่างไร และเป็นการ
แนะนำให้เข้าใจว่าประเพณีศพนั้น เป็นแต่ประเพณีพินบ้าน
โดยเฉพาะ หาเป็นเรื่องของศาสนาไม่ การมีพระเจ้าไปเกี่ยว
ข้องบ้างนั้น ก็เพื่อระบการไศกเศร้าของเจ้าภาพบ้าง เพื่อ
แนะนำในทางดี ทางชอบบ้าง เป็นเรื่องเกยวกับผู้อยู่บนเป็น
เหตุมาจากผู้ตายเท่านั้น เมื่อเข้าใจเหตุผลตามที่เป็นอย่างนี้แล้ว
จักได้พิจารณาจนถึงงานศพในดัมยักอนบ้าง ว่าเป็นการ
ดีชอบเพียงใด เดี่ยวไปเพียงใดบ้าง

ก่อนที่จะกล่าวต่อไป ขอทำความเข้าใจอีกด้กนิด คือ
ข้าพเจ้ามิใช่ผู้ทำตายประเพณี แต่ข้าพเจ้าพยายามทำประ
เพณีให้ดีขึ้นเท่านั้น จึงขอให้ท่านผู้อ่านพึงคิดให้รอบคอบด้ก

เหนื่อยแล้วจึงเข้าใจในเหตุผล อย่าคิดแต่เรื่องร้ายจนเกินไป
ก็แล้วกัน กับอีกประการหนึ่ง เรื่องที่จะพูดมิใช่เป็นเรื่องของ
เขียงใหม่โดยเฉพาะ แต่เป็นเรื่องของเมืองไทยทั้งประเทศ
มิใช่จะเป็นเรื่องของพระ แต่รวมถึงชาวบ้านด้วย มิใช่เป็น
เรื่องของคนรวย แต่เป็นเรื่องของคนจนด้วย พูดเพื่อเหตุผล
เพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติ จึงขอโอกาสพูดกันอย่าง
ตรงไปตรงมา ไม่อ้อมค้อม ไม่เกรงใครจักโกรธเคือง
เพราะเป็นการพูดด้วยความหวังดีต่อพี่น้องชาวไทยเท่านั้น ใน
ตอนนั้นขอพูดถึงเรื่องการฉ้อโกงกับฉ้อโกงก่อน

นับแต่ข้าพเจ้าบวชมา ก็เป็นเวลา ๒๐ ปีแล้ว ได้พบได้
เห็น พิธีการศัพมาก รวมทั้งได้ไปเทศนาและบิณฑบาตมา
ด้วย อุดมคติของข้าพเจ้า กับเจ้าภาพไม่ค่อยตรงกัน ที่ไม่
ตรงกันนั้นคือข้าพเจ้ามุ่งธรรม แต่เจ้าภาพมุ่งทางโลกเกินไป
ทุกครั้งที่เทศน์ ก็เลยไปพูดเรื่องธรรมะอันเป็นของจริง
มากกว่า ที่จะไปน่ายกย่องมอญยบธรรมมาด้น เพราะไม่ยอม
เทศนากย่องใคร ในเมื่อฉันไม่มีคุณความดีที่ควรยกย่อง
และทุกครั้งที่ไปในงานศพ ก็สนใจว่าเขาทำบุญกันอย่างไร?
เป็นบุญแท้ที่ตรงไหน? เขาจ่ายเงินเป็นหรือไม่? บาปบุญอยู่

เท่าไร? นี่เป็นข้อสังเกตของข้าพเจ้าที่มีอยู่เดิมมา ทางแถว
ใต้พระตายง และเป็นผู้ใหญ่หน้อยก็ทำโรงศพทำชันรอมั
ยอตแบบปราสาทเหมือนกัน แต่ไม่เผา (ถึงไม่เผาเก็บไว้ก็
ไม่มีประโยชน์อันใด) มีการฆ่าตัว—ควาย หมู เพื่อกะเพาะ
อันไม่รู้จักเต็มของมนุษย์ ในบางแห่งก็มากตัว (ดูเรื่อง
บาปในบุญในหนังสือพุทธศาสนาปีที่ ๓๖ เด่มหนึ่ง) อันเป็น
การผิดหลักของพระพุทธศาสนาอย่างร้ายกาจ และงานศพ
ทุกงาน พระเป็นผู้จัดเป็นผู้บงการ ทำไมเราจึงไม่คิดถึงศีล
ธรรมกันบ้าง นี่หรือเป็นการกระทำของชาวพุทธ นอกจาก
การฆ่าตัวแล้ว ยังมีการดื่ม การเดินเต็นร้องต่างๆ เป็น
ภาวะตรงกันข้ามกับงานศพอันเป็นงานเศร้า ส่วนการทำบุญ
ที่แทนน้อยมาก เงินทองเป็นจำนวนมากถูกจ่ายในทางไม่
สมควร และเราก็ชมว่าใหญ่โตคนมาก และเป็นเกียรติยศ
อย่างสูง ถ้าหากพระพุทธองค์ทรงมีอยู่ในสมัยนั้นคงจักถูก
ลงไปแล้วว่า มันมิใช่เป็นการทำศพของชาวพุทธผู้มีเหตุผล
อะไรเป็นมูลเหตุของสิ่งเหล่านี้ ขอบอกว่า “อวิชชา”
นั่นเองเป็นตัวการ ทำไมเราจึงไม่ทำลายมันเสียบ้างหนอ

ดังปรากฏมีศพคูหดวงหลายวัด ข้าพเจ้าได้มีโอกาส
ไปเทศน์ด้วย ณ วัดแห่งหนึ่ง คนมีศรัทธามาทำบุญด้วยกัน
สร้างปราสาทเงิน ๑,๕๐๐ บาท อีกวัดหนึ่งขึ้นไป ๓,๐๐๐ บาท
อีกวัดหนึ่งขึ้นไปเกือบ ๕,๐๐๐ บาท อีกแห่งหนึ่ง ๖,๐๐๐ บาท
ข้าพเจ้าสืบดูว่าเงินได้มาอย่างไร บางแห่งศรัทธาให้โดย
การเรียไร บางแห่งเป็นเงินของท่านผู้ตายที่ได้จากการเทศน์
บังสุกุล—สวดมนต์ แล้วเก็บไว้ ๆ จนมีจำนวนถึงหมื่นเศษ
แล้วท่านตายไป ชาวบ้านอาจันคิดว่าท่านไม่มีเงิน แต่พอตาย
ลง เงินเหลืออยู่มากมายอย่างนี้ แล้วพวกเราก็จวนกันทำตั้ง
ที่ว่าบุญและอ้างว่า เป็นความกตัญญูกตเวที การทำบุญก็
เป็นการดีการแสดงความกตัญญูกตเวทีก็เป็นการดี ขอชมเชย
แต่เราไม่มีวิธีติดไปกว้านออกแล้วหรือ ประเทศชาติของเรา
ต้องการอะไรบ้าง? ทำไมพวกเราโดยเฉพาะพวกบรรพชิต
ไม่คำนึงถึงกันบ้าง บางท่านก็ว่าเป็นประเพณีของบ้านเมือง
ใครเป็นผู้สร้างประเพณีขึ้น คนมีใช้หรือ เมื่อคนสร้างคน
จักแก่เดี๋ยวบ้างมิได้หรือ คิดเดี๋ยวใหม่ให้เขารับที่เป็นประโยชน์
ขึ้นบ้างมิได้หรือ? ขอบอกว่าทำได้ ดมย่นพวกเราเปลี่ยน

กันมาทุกวัน ของเก่าบางอย่างหายไป บางอย่างมีอยู่ แต่
 คลุกเคล้าด้วยของใหม่ ภาวะของโลกเป็นเช่นนี้ ประเพณี
 ย่อมมีเกิดมีแปร มีหายไปได้เหมือนกัน ถึงใดดีเราเอาไว้
 ถึงใดเสียหายเราก็ต้องเปลี่ยนเสียบ้าง จึงจะชอบด้วยเหตุผล

ทุกงานศพที่ผ่านมาฉัน ถ้าใหญ่มากก็ต้องจ่ายเงิน
 ถึง ๓๐,๐๐๐ บาทกว่าๆ นี่คิดเฉพาะเกี่ยวกับเครื่องประดับ
 ตกแต่งและใช้จ่ายในบริเวณโรงศพ ยิ่งค่าดอกไม้ไฟอะไร
 อีกไม่น้อยกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท เงินทั้งหมดฉันหมดไปเพราะ
 การทำกระดูกคนให้เป็นขี้เถ้าไปเท่านั้นเอง ถ้านักว่าเงิน
 ๕๐,๐๐๐ บาท เป็นของมีราคา ดองเอาไว้สร้างโรงเรียน
 โรงพยาบาล ตั้งเป็นทุนอุดหนุนการศึกษาของประเทศไทย
 จักเป็นประโยชน์มากกว่าหรือไม่ จักเป็นการตอบแทนบุญ
 คุณทั้งามหรือไม่ ขอให้คิดกันดู

ถ้าฉันคิดว่าเราเดินไปบนถนน และพบใครคนหนึ่งเป็น
 คนมีเงินมากจนมหาเศรษฐี และเขาเอาเงินของเขามาวอน
 บูห์รูดบ หรืออยากสนับสนุนเขาก็เอาเงินมาเผาไฟเผ่น เราคง
 นึกว่านายคนนั้นมันดีไม่สมบูรณ์แน่ทีเดียว นี่เป็นเรื่องสมมุติ
 ของคนๆ เดียว ที่ฉันเรามากคิดถึงพวกเรา ที่เอาเงินหลายหมื่น

เผื่อไฟกันบ้างว่าจักเป็นอย่างไรกัน เราไม่นึกว่าเราไม่ดี แต่
เรานึกไปว่าดักกันหมด เรื่องมันถึงไปกันใหญ่โต เราทำไม
จึงไม่คิดกันบ้างหนอ ?

ข้าพเจ้าคิดว่าในงานศพของพระนั้น ถึงเป็นพระธรรมดา
ลามีบุญที่ทำงานๆ คือตายเขาก็เฉยเย็นเป็นพอแล้ว ถ้า
ศรัทธาบุญจักร่วมการกุศลก็เอาเงินนั้นสมทบทุนการศึกษา
หรืออะไรอันจักเป็นประโยชน์ ใช้จ่ายแต่ที่จำเป็นจริงๆ
เท่านั้น ควรช่วยกันสร้างตั้งที่ดักกันมากกว่า ที่วัดแห่งหนึ่งมี
คูหาดวงตายดงรูปหนึ่ง ท่านมีเงินเหลือใช้ถึงหมื่นเศษ (เป็น
พระไม่น่าจะมีมากอย่างนี้) เงินกับเงินศรัทธาหายไปเป็น
เก้าล้านไปหมด ข้างวัดไม่มีโรงเรียนเด็ก ถ้าสร้างโรงเรียน
ก็ดูเหมือนจักได้ แต่เราไม่ทำกัน นี่เรียกว่าใช้เงินไม่เป็น
ไม่สมกับชาวพุทธ ขอให้ช่วยกันแก้ไขบ้างเถิด

ถ้าเป็นพระผู้ใหญ่ เราควรเก็บศพไว้อย่างมากสัก ๒ วัน
(ถ้าจำเป็นต้องเก็บ) ออกบิณฑบาตเชิญมาเพ็ญกุศล ในวันที่ ๖
มีเทศนา ปาฐกถา แล้วรวมเงินที่ผู้มีศรัทธาบริจาคแบ่งออก
เป็นกองการกุศลสองส่วน คือบำรุงพระศาสนา ๑ ส่วน บำรุง
สาธารณกุศล ๑ ส่วน พระที่มาในงานทุกรูปมาแต่ยศถาบรรดาศักดิ์

๕ ๕ ผู้เทศน์ก็ดี สวดก็ดี สดจะเป็นกองกลางหมด อาหารการ
 บริโภคไม่ควรจ่ายมากนัก ทำให้ฉันที่สด คั้นเดี่ยวเสร็จงาน
 ไม่ต้องสร้างปราสาทไม่ต้องตากไปเผาที่อื่น เเผาในวัดก็ได้
 ไม่ขัด แต่ต้องเผาในเวลา ๒๔ น. สดงแล้ว ทำให้เรียบร้อย
 ก่อนจุดไฟเผา ให้มีการพูดให้ประชาชนฟังเป็นการเตือนไม่
 ให้ประมาท ให้ทำเป็นระเบียบเป็นการฝึกหัดให้มีความนิยม
 ไปด้วย ในงานศพไม่มีการชอกร้าน ไม่มีมหรสพทุกชนิด
 มีการแต่งธรรม ถิ่นทนาธรรม และสวดมนต์ภาวนาแทน
 ถ้ามึงของแจกโดยมีผู้ศรัทธา ก็ควรแจกหนังสือที่เป็นประ-
 โยชน์แก่การศึกษา เผาศพแล้ว ประกาศให้ประชาชนทราบ
 ถึงจำนวนเงินที่เขาบริจาค และบอกด้วยว่าเขาไปสร้างอะไรที่
 ไหน เป็นการเร้าคนให้ทำดีต่อไป สิ่งใดเป็นของฟุ่มเฟือย
 เช่นดอกไม้ไฟเป็นต้น เป็นการหมดเปลืองโดยไม่มีประโยชน์
 ควรเขาออกเสียดีกว่า งานศพก็ให้เป็นงานศพจริงๆ เสร็จ
 การเผาแล้วควรมีพิธีไว้อาลัยสักครั้งหนึ่ง ถ้าผู้ตายมีความดี
 พอมักคนจักกล่าวถึง ควรทำสำหรับผู้ที่ทำประโยชน์แก่มนุษย์
 มากจริงๆ จึงทำ ถ้าเป็นเช่นนั้นความหมดเปลืองก็น้อยและ
 เป็นการชอบด้วยเหตุผลดีกว่า

เรื่องที่จะเปลี่ยนแปลงอะไรทำนองนี้ ความสำคัญก็อยู่
ที่ผู้ให้คำแนะนำชาวบ้านให้คนตัว ควรพูดให้เข้าใจเหตุผล
เคยจนชาวบ้านเป็นผู้คนตัวในเหตุผลจนมากแล้ว พูดให้เขา
เข้าใจเขาก็ไม่ด่าตอก ขอให้พวกผู้นำเห็นดีก่อนเถิด ผู้ตาม
ก็ไปกันได้เท่านั้น วิธีจัดทำคนให้ฉลาดในเหตุผลมีประการ
ใดบ้างก็ควรทำ ไม่ใช่คนตาบอดจูงคนตาบอดเดมือไป โดย
เฉพาะท่านผู้ใหญ่ที่มีชีวิตอยู่นั้น ถ้าท่านมีรายได้มีเงินโดย
ทางใดก็ตามขอทราบความคิดเห็นแก่ตัว ออกเสียงคัดค้าน
สร้างสิ่งที่เป็นการยากที่สุดเสียมั่ง คิดว่าจะเก็บไว้เพื่อศพ
ของตน พระเคยสอนผู้นอนว่าบุญนั้นควรทำเสียในเมื่อมีชีวิต
อย่าหวังนำบ่อหน้าตายแล้วทำไม่ได้ พวกศรัทธาจึงได้ทำ
บุญกันใหญ่ พวกพระเจ้ารับทานจากเขาแล้วอย่านำมาเก็บ
ไว้ หรือจ่ายในทางไม่เป็นประโยชน์ จงพยายามทำประโยชน์
เสียดีกว่า ทั้งจะเป็นตัวอย่างแก่ประชาชนด้วย ควรได้รับความ
ชมเชยว่าเป็นผู้ไม่สร้าง สัมควรแก่การกราบไหว้ของ
ชาวโลก และก่อนจักตายควรตั้งอุทิศบุญทำนองเดียวกับท่าน
ธรรมปาละบ้างจะดีไม่น้อยทีเดียว คำว่าเกียรติยศนั้น ขอให้
หมายถึงความดีที่เป็นประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ด้วย จึงจะชอบ
ด้วยวิชาการ

ถ้าหากขอพยายามช่วยกันสร้างทั้งฝ่ายรูป และนามแก่
ประชาชนแล้ว บ้านนี้จักมีอะไรดี ๆ หลายประการแล้ว การ
ให้คือการรับ ไม่ให้คือไม่รับ ให้มากยิ่งได้มากขึ้น จึงควร
พอใจในการให้กันเถิด อย่าเก็บไว้เพื่อส่วนตัวเลย

ส่วนเรื่องงานศพชาวบ้านก็เช่นเดียวกัน ควรตัดให้สั้น
ที่สุด อย่าให้มากเรื่องนัก การบำเพ็ญกุศลควรทำโดยการ
เรียบง่ายเป็นกันชนดีกว่าตั้งเป็นปลุก掖ย คือควรที่เราจัก
พิจารณาดูว่า เพื่อเป็นที่ระลึกแก่มารดาบิดาของเรา เราก็จัก
ทำอะไรตามจำนวนเงินที่จักอำนวยความสะดวกให้ สมมติว่าท่านจักจ่าย
ในงานศพสัก ๕,๐๐๐ บาท ก็ควรพิจารณาว่าควรทำอะไร
รอบ ๆ บ้านของท่าน ในวัดมี กุฏิ มีศาลา มีวิหารเต็มแล้ว
พระอยู่กันกรู ๆ เดียวมองที่อื่นต่อไป วัดใดมีพระมาก มีการ
ศึกษาธรรมหรือแปล่า หรืออยู่กันอย่างเกียจคร้าน วัดใดมี
พระมาก มีการศึกษาอบรมปฏิบัติ ก็ควรตั้งส่วนหนึ่งเพื่อ
เป็นทุนการศึกษา ไม่เฉพาะท่านรูปใด ถวายเป็นกองกลาง
โดยนิมนต์พระวัดนั้นมารับรูปเดียวแทนสงฆ์ ส่วนเงินนอกนั้น
ควรบริจาคช่วยในสาธารณกุศล เช่น โรงพยาบาล, โรง
เรียน, สะพาน, บ่อน้ำ อันเป็นสาธารณูปโภค ก็จักเป็นการ

ช่วยจ่ายเงินในทางที่ถูกได้ ถ้าเราถวายพระจำนวนมากจริง
แต่องค์ใดไม่กล้าทักหาประโยชน์อะไรไม่ได้ จึงควรเปลี่ยน
วิธีการกันบ้าง

ส่วนการเลี้ยงดูปู่ต๋องกันนั้น ไม่น่าจะทำในงานศพเลย
ยิ่งการเลี้ยงของเฒ่าควรห้ามเด็ดขาด คนตรี ปี่พาทย์ ไม่จำ
เป็นต้องมี ให้เป็นงานศพที่เรียบง่าย แต่เป็นประโยชน์มากคื
กว่า การตั้งเปตองกันน้อยกว่า ถ้าน้อยแะประโยชน์ก็น่า
ชมเชยมาก แต่ก่ดลงใน ก็น่าคิดอยู่เหมือนกัน ควรนึกไว้เสมอ
ว่างานศพเป็นงานที่เราทำดีเพื่อผู้ตาย มิใช่งานที่ยกศพนั้น
เป็นเหตุโฆษณาหาเงินมาส่งนุกัน แล้วไม่มีอะไรเหลือทำ
งานกันตั้งปี แต่มันกลายเป็นเจ้าถ่านในเวด้า ๔ นาทีเท่านั้น
คิดแล้วน่าอดใจมาก เงินหมื่นบาทกลายเป็นของสูญไปชั่ว
พริบตา ความสำเร็จของเครื่องประดับ ความสว่างของ
ดอกไม้ไฟ แล่ียงก่ดของสิ่งของที่แข่งกันกับเสียงธรรมะนั้น ตาม
วันก็เต็มหมด ไม่มีใครคำนึงถึงอีกต่อไป

แต่ถ้าเราเก็บเงินนี้โดยเผาศพง่าย ๆ ไม่หลงในยศเกิ
ไปแล้ว เขาไปสร้างโรงพยาบาลของสงฆ์ มันจักเหลืออยู่
เป็นอนุสรณ์แห่งความมีเหตุผลแะรอบคอบ ประเทศไทย

ยังต้องการโรงพยาบาลสำหรับพระโดยเฉพาะ จึงขอวิงวอน
พระคุณเจ้าทั้งหลายจงมีใจเด็ดเดี่ยว ถ้าท่านเก็บเงินไว้สำหรับ
ตัวท่านมักจะสูญเปล่า ให้เขาทำประโยชน์จักไม่สูญ เรื่อง
ดั่งระศัพธ์นั้นอย่าคิดถึงมันเลย ไม่มีใครเห็นเคยดอก มัน همین
จงทำดังที่เป็นประโยชน์กันเถิด พี่น้องชาวพุทธทั้งหลาย

ข้าพเจ้าเขียนเรื่องนี้มาก็ยาวพอแล้ว หวังว่าพี่น้อง
ทั้งหลายคงรับฟังด้วยไมตรี และคิดค้นหาเหตุผลโดยทาง
ที่ขอบธรรมอันจักทำให้เกิดประโยชน์แก่ตน และผู้อื่นโดย
ทางที่ดีตามหลักแห่งพุทธศาสนา อันเป็นคู่กับชาติไทย เป็น
มิ่งขวัญของความสงบสุขของโลก.

การทำบุญอุทิศให้ผู้ตาย

โดย

ภิกขุ บัญญานันท์หมณี

เรื่องของการทำบุญให้ผู้ตายนั้น ขอบุคคลนั้นมาน้อย
เป็นประเพณีของชนทุกชาติ มีกิจที่จะต้องทำต่อผู้ตายไป
แล้ว เพราะเราเชื่อว่าคนตายแล้วจะต้องเกิดอีก การเกิด
ดีหรือชั่วเป็นเรื่องของผู้ตาย ไม่ใช่เรื่องของเรา กิจที่เรา
ปฏิบัติกิจต่าง ๆ ต่อศพนั้น เป็นการแสดงความนับถือ และ
กตัญญูรู้คุณของผู้ตายไปในฐานะเป็นบิดามารดา ญาติ
พี่น้อง แต่การปฏิบัติของพวกเราชาวไทยทั้งหลายนั้น
ข้าพเจ้าอยากจะทำให้ความคิดเห็นบ้างตามควร ขอให้ฟังแล้ว
คิดหาเหตุผลให้เข้าใจ ข้าพเจ้าต้องการให้ความจริง ความ
สว่าง ความถูกต้องแก่ท่านเท่านั้น ท่านจะเชื่อหรือไม่เชื่อ
สุดแต่ใจของท่านทุก ๆ คน.....

● การร้องไห้

เมื่อมีใครตายลงแล้ว เรายิ่งให้กันใหญ่ บางคนร้อง
จริง บางคนร้องเล่น เคยสังเกต บางคนนั่งร้องไห้โฮ ๆ อยู่

พอถูกชนไปก็หัวเราะได้ทันที บางคนนั่งอยู่เฉยๆ พอหมอ
 บอกว่าร้องก็ร้องได้ หมอบอกว่าหยุดก็หยุดได้ เป็นของน่า
 หัวเราะ คนเดียวใจจริงๆ นั้น ร้องไม่ออกหรืออก มันร้องอยู่
 ข้างในใจ ที่ร้องดังนั้นเป็นการร้องขอตกคน เห็นว่าไม่จำเป็น
 พระพุทธเจ้าตรัสว่า "การร้องไห้ไม่เป็นประโยชน์แก่
 คนตาย และคนเป็นอยู่ก็ไม่ได้อะไร คิดทำสิ่งที่เป็น
 ประโยชน์ดีกว่า" ในครั้งก่อนมีบ้านอยู่บ้านหนึ่ง อยู่ด้วย
 กัน ๓ คน คือพ่อ ลูก หลาน ต่อมา พ่อตาย ลูกร้องไห้เศร้า
 โศกใหญ่ ไปมาช้าทุกวันแต่บอกว่าพ่อของตนไปไหน พ่อ
 ของตนไปไหน ค่ำๆ คนบ้า ไม่เป็นอันกินอันนอน ถึงเวลา
 กินก็นำอาหารนำไปตั้งที่ปากหลุมศพ แล้วนั่งเซียวว่า พ่อเอ๋ย
 จงมากินข้าวกินน้ำเถิด ลูกนำมาให้แล้ว แล้วก็นั่งเฝ้าอยู่จน
 มืดจนเต็มดึกขาม ไม่เห็นพ่อมากินก็ร้องต่อไปอีก ล้วน
 หลานชายชื่ออุชาติ เห็นพ่อของตนเป็นดังนี้ ก็อยากสอน
 ให้รู้สัก วันหนึ่งเขาไปพบพ่อตายนอนอยู่ตัวหนึ่ง เขาก็ไป
 คัดหญ้าแฉะนำมาตักไว้ แล้วก็นั่งบอกพ่อที่ตายให้ลุกขึ้นกิน

หมู่บ้านหน้าตลาดคั่น คนเดินผ่านมาเห็นเข้าก็ถามเรื่องราว
 ตูชาติไม่พูดด้วย แต่ก็เชิญเข้าไปกินหมู่บ้านอยู่เรื่อยไป
 ชาวบ้านก็ไปบอกพ่อว่า ตูชาติบ้าเตี้ยแล้ว พ่อตกใจจึงรีบมา
 เห็นแล้วก็ถามว่า "ตูชาติ ทำไมมานั่งเรียกจั่วตายให้กินหมู่บ้าน
 คั่น?" ตูชาติตอบพ่อว่า "นี่หัว ตา คั่ว หาง คั่นจั่วยังอยู่
 พร้อม เห็นอยู่กับตาเหมือนจั่วเป็น ยังถูกชนมากินหมู่บ้านไม่ได้
 ก็มือ เท้า หู ตาของคุณตานมมองไม่เห็น แต่พ่อไปนั่งบน
 อยู่ทปากลุ่มทุกวันนี้ ใครจะโง่กว่ากันล่ะครับ?" ฝ่ายพ่อ
 พอได้ยินลูกชายว่าคั่นก็ได้อคติ หายโศกเศร้าทันที กลับบ้าน
 อาบน้ำกินข้าวต่อไป ทำงานได้ตามปกติ การร้องไห้จึงไม่
 มีประโยชน์

● การเผาสัตว์ต่าง ๆ

ข้าพเจ้าเคยไปในงานศพหลายงานแล้ว ได้เห็นการเผา
 กระดูกเงินกับอื่นๆ เช่น เรือนกระดูก รถกระดูก คนใช้
 กระดาษ และอะไรอีกมาก เขาบอกว่าทำงตึก กงตึกคือ
 อะไร กงตึกก็คือบุญนั่นเอง ให้เรามาคิดกันดูว่า การเผา

อย่างนั้นเป็นกงเต็กที่ตรงไหน พูดยตามทางพุทธศาสนาไม่จัด
 เป็นบุญ แต่เป็นการทำชนิดที่ไร้ความคิด เป็นความเชื่อที่ขาด
 เหตุผลอยู่มาก คิดดูว่าเรือนกระตาสหรืออะไรนั้นเราไปซื้อ
 มาเผา ดังนั้นเป็นประโยชน์แก่ใคร เป็นของคนทำกระตาส
 ขยาย ท่านซื้อมาเหมือนท่านไปซื้อของมาจากตลาดเป็นต้นว่า
 ขนหมู พอซื้อมาแล้ว ท่านคิดไฟเผาแล้วเผาขนหมูนั้นเสีย ถ้าใคร
 มาเห็นเขาจะนึกอย่างไร ในทางตรงกันข้าม ถ้าท่านนึก
 ต้นๆขนหมู ไปซื้อผลไม้มากดัดต้องด้ามแข็งแล้วเอาไปแจกคน
 ยากจนคิดดูว่าอย่างไรจะเป็นบุญมากกว่ากัน ข้างพี่เจ้าไม่บอก
 ท่านผู้มีความคิดก็ควรจะคิดด้วยตัวของท่านเอง ถ้ามมติว่าบิดา
 มารดาของท่านตายลง ท่านต้องลงทุนทำการเผาศพกระตาสต่างๆ
 เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท ท่านหยุดเสียแล้วเอาเงิน ๑,๐๐๐
 บาทไปสร้างให้คนอนาถาอยู่ หรือเอาไปอุดหนุนคนยากคนจน
 คนเจ็บป่วย ไม่ได้ดีกว่าหรือ บางคนอาจนึกค้านอยู่ในใจว่า พ่อ
 แม่ของเราเคยทำมาอย่างนี้ เด็กไม่ได้ การทำตามสิ่งที่พ่อแม่
 ทำเป็นความดีแต่ต้องรู้จักเลือกคิดทำแต่สิ่งที่ดีและมีประโยชน์

คนเราต้องรู้จักคิดแปลงแก้ไขทำของเก่าให้เป็นของใหม่ ถ้าไม่รู้จักคิดแปลงเราก็เป็นคนไม่ทันสมัยเท่านั้น พระพุทธเจ้าท่านเกิดมาในโลกก็ทรงคิดแปลงของเก่าให้เป็นของใหม่ ทำของไม่ดีให้เป็นของดี เช่น เห็นคนให้อวดยศ ท่านก็สอนให้ให้พ่อแม่ ครูอาจารย์ เห็นเขาจะฆ่าสัตว์เช่นเทวดา ท่านก็บอกว่าเทวดาไม่ชอบให้คนฆ่าสัตว์ ใครอยากเป็นเทวดาต้องปฏิบัติตัวให้ดี อย่าไปประจบเทวดาด้วยการฆ่าสัตว์เลย และอะไรอีกมาก ข้าพเจ้าอ่านเรื่องคำสอนามากแล้ว ยังไม่เคยพบว่า พระพุทธเจ้าสอนคนให้ช่วยเหลื้คนอื่นตายด้วยการเผากระดาษเลย แต่ให้ช่วยด้วยการทำงาน

● การฆ่าสัตว์เช่นให้อูผู้ตาย

พระพุทธเจ้าสอนให้ทุกคนงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ และเบียดเบียนสัตว์ให้เดือดร้อน เท่ากับให้ความคุ้มครองแก่สัตว์ทั่วไป เพราะถือว่า "สัตว์พลัดตัวทั่วไปรักชีวิต เกือบดกด้วยคอกความทุกข์" แต่ครั้นมนุษย์คนใดตายลง เราก็ไปฆ่าเบ็ดไก่ หมู แพะ แกะ เป็นตัว ๆ มาวางไว้ค่อนหน้าคนตาย ท่านคง

เข้าใจว่าผู้ตายจะมาถึงิน คอให้ท่านฆ่าสัตว์มาวางไว้ให้เต็ม
บ้านของท่าน ผู้ตายก็มาถึงินไม่ได้ เพราะคนตายแล้วไม่กินหมู
เบ็ด ไก่ทั้งตัว แต่เป็นส่วนบุญที่ญาติทำแล้วอุทิศไปให้ การ
เช่นไหว้ค่อหน้าศพนั้น ศพไม่กิน แต่ถูกหุดานที่อยู่หลังกินกัน
พุงบาน เพราะถูกหุดานและคนเมาช่วยจักงานศพอยากกินของ
เช่นไหว้กัน จึงฆ่าสัตว์มาก ๆ นี่มิใช่วิธีทางพระพุทธศาสนา
จะเล่าเรื่องให้ฟังสักเรื่องหนึ่ง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕
ครั้งหนึ่ง เมื่อพระพุทธเจ้าทรงพักอยู่วัดเชตวันในเมือง
สาวัตถี ภิกษุทั้งหลายได้กราบทูลให้ทรงทราบ ว่า ชาวบ้าน
เป็นอันมากฆ่า แพะ แกะ ไก่ หมู เพื่ออุทิศให้ผู้ตายอันเป็น
ญาติและมิตรของเขา การกระทำการนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้
ทำและผู้ตายหรือไม่? พระพุทธเจ้าตอบว่า “โอ ภิกษุ การ
กระทำการนั้นหาเป็นประโยชน์แก่ผู้ทำและผู้ตายไปไม่ เป็น
การกระทำที่ไรผด ให้ทุกข์แก่ผู้ทำฝ่ายเดียว ดังนั้นเขาเคยทำ
กันมาแล้วในกาลก่อน และคนฉลาดย่อมสอนให้งดเว้นจาก
การกระทำนั้นดังเรื่องน

พราหมณ์ผู้มีการศึกษาคือผู้หนึ่ง เมื่อญาติของตนตายลง ก็จัดการทำแกละมาตัวหนึ่งเพื่อฆ่าให้ผู้ตายกิน ก่อนฆ่าได้อาบน้ำให้แกละ แล้วทาน้ำมันหอมแบ่งหอมเตรียมเพื่อฆ่า ในขณะที่เตรียมนั้น แกละได้ทำเสียงดังราวกับเป็นการหัวเราะ แล้วทำเสียงดังเหมือนว่าร้องไห้เสียใจอีก พวกชาวบ้านก็ถามมัน มันบอกว่า หัวเราะเพราะดีใจว่า จะหมดเวรกันที่ห้องให้เพราะสงสารพราหมณ์ว่าจะทำเวรเข้าอีก และต้องเคียดรันท่อไปอีกเป็นเวลานาน แล้วแกละว่า เพราะมันตัดคอแกละตัวเดียวเท่านั้น ถูกเขาตัดคอมาถึง ๔๕๕ ครั้ง วันนั้นครบ ๕๐๐ และจะหมดบาปกรรมกัน ถ้าพวกท่านมาตัดคอเรา ท่านก็ต้องได้รับผลเหมือนกับเรารีกเท่านั้น

ฉะนั้น ระวังกการฆ่าสัตว์ จะเป็นการฆ่าเพื่อกินหรือเพื่ออะไรก็บาปทั้งนั้น อย่าเห็นแก่ذنุ่ทุก ๆ จะม่มาภายหลัง

● ควรทำอย่างไรจึงจะถูก

ในทางพระพุทธศาสนา ต่อนี้ให้เราทำทานรักษาศีลเจริญภาวนา นี่เป็นทางแห่งองค์ ๓ อย่าง ถ้ามีเช่นนั้นก็ปฏิบัติ

ตามแนวบุญ ๑๐ คือ ทาน ศีล ภาวนา การถ่อมตนต่อผู้ใหญ่
 การช่วยเหลือกันในกิจที่ชอบแผ่ส่วนบุญแก่ผู้อื่น รับผิดชอบบุญ
 ที่เขาให้ การแสดงธรรม การฟังธรรม การทำความเห็นให้
 ตรงทาง ๕ เป็นทางบุญเราเลือกทำได้ตามชอบใจ ทาน หมายถึง
 ถึงการให้สิ่งของ ๆ คนแก่ผู้อื่น ให้เข้าใจว่าทานหมายถึง
 การเสียสละ ท่านเขาของมาวัดเพื่อให้พระภิกษุเป็นทาน แต่ถ้า
 เขามาวัด ตั้งหน้าพระแล้วพากลับไปเสีย ไม่นับว่าเป็นทาน
 เป็นการให้ไว้เท่านั้น ท่านต้องให้ เราจะให้แก่ใครก็ได้ ใน
 เมื่อเราเห็นควรให้และเป็นประโยชน์แก่เขา ถ้าเราเห็นคน
 หัวล้าน ให้หัว หรือคนไม่มีมือ ให้แขน ไม่เป็นประโยชน์
 ทานมีผลน้อย ให้ของเป็นประโยชน์และเหมาะแก่กาลมีผลมาก

ฉะนั้น จึงควรรู้จักเลือกให้ ในทางศาสนาถือว่า
 ให้แก่พระผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบมีผลมาก เพราะพระ
 ช่วยคำจุนศาสนาไว้. Δ

หลักการทำดี

△

ก. ทำดีแล้ว ได้ดีจริง มีองค์ ๔ ดังนี้ :—

๑. คติสมบัติ	=	ทำดีถูกที่
๒. อุปธิสมบัติ	=	ทำดีถูกคน
๓. กาลสมบัติ	=	ทำดีถูกกาลเวลา
๔. ปโยคสมบัติ	=	ทำดีแล้วติดตามดี

ข. ทำดีแล้ว ทำไม่จึงไม่ได้ดี มีองค์ ๔ ดังนี้ :—

๑. คติวิบัติ	=	ทำดีผิดที่
๒. อุปธิวิบัติ	=	ทำดีผิดคน
๓. กาลวิบัติ	=	ทำดีผิดกาลเวลา
๔. ปโยควิบัติ	=	ทำดีแล้วไม่ติดตามดี

[จาก—พระไตรปิฎก เล่ม ๘]

วัดมหาธาตุ คณะ ๒

๑๐ เมษายน ๒๕๐๖

พระเทพวิสุทธิโมลี

[บุญเลิศ ท. คล่องสั่งสอน]